

Sygn. akt VII U 4021/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2021 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant Daria Więch

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 maja 2021 r. w Warszawie

sprawy E. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

z udziałem (...) Sp. z o.o. w L.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania E. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z dnia 21 czerwca 2019 r. nr (...)

1. oddala odwołanie,

2. zasądza od E. F. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

3. przyznaje adwokatowi N. D. (1) kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem wynagrodzenia za pełnienie funkcji kuratora i poleca wypłatę przyznanej kwoty na rachunek bankowy kuratora ze Skarbu Państwa – kasy Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie.

SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

W dniu 29 lipca 2019 r. **E. F.** za pośrednictwem organu rentowego wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z 21 czerwca 2019 r. znak:(...) Odwołująca zarzuciła decyzji naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 6, 7, 8, 77 § 1 i 80 k.p.a. poprzez zaniechanie ustalenia stanu faktycznego i wydanie rozstrzygnięcia z pominięciem istotnych dowodów w sprawie oraz niezgodność stanowiska organu rentowego ze zgromadzonym przed nim materiałem dowodowym, polegającym na nieprzeprowadzeniu dowodów z zeznań świadków, nieuznaniem dowodów i rażących uchybień w postępowaniu. Odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie, że jako pracownik (...) Sp. z o.o. podlega od 2 listopada 2018 r. obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu (odwołanie k.3-7, stanowisko k.169-178 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z 14 sierpnia 2019 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie

art. 477¹⁴ §1 k.p.c. Organ rentowy wskazał, że umowa o pracę zawarta przez odwołującą z (...) Sp. z o.o. została zawarta dla pozoru, w celu uzyskania przez odwołującą świadczeń z funduszu ubezpieczeń społecznych. Organ zwrócił uwagę na fakt, że odwołująca od lutego 2018 r. prowadziła działalność gospodarczą, w której nie była objęta dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym, a w niedługim czasie po zawarciu umowy o pracę stała się niezdolna do pracy z powodu ciąży (odpowiedź na odwołanie k.11-12).

Postanowieniem z 8 maja 2020 r. na podstawie art. 69 k.p.c. ustanowiono dla zainteresowanej (...) Sp. z o.o. kuratora w osobie adw. N. D. (1) (postanowienie k.117). Na rozprawie 10 marca 2021 r. kurator przyłączył się do stanowiska odwołującej i wniósł o ustalenie, że E. F. podlegała ubezpieczeniom społecznym od 2 listopada 2018 r. do 2 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca E. F. posiada wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku ekonomia. Pracę zawodową odwołująca podjęła w 2007 roku – w branży sprzedaży. Od lipca 2010 r. E. F. pracowała na stanowisku (...) Manager w firmach: K., C., Laboratorium (...) i jako S. C. A. Manager w firmie (...). Wynagrodzenie odwołującej w latach 2015-2017 wynosiło powyżej 10.000 zł brutto miesięcznie (cv k.20-23, umowy o pracę k.24-29, oferty rekrutacyjne k.29-31 a.s.).

W dniu 5 lutego 2018 r. odwołująca założyła działalność gospodarczą pod firmą (...). Odwołująca w ramach działalności zajmowała się produkcją i sprzedażą odzieży sportowej. Z uwagi na wcześniejsze doświadczenie zawodowe, w ramach swojej działalności odwołująca przyjmowała niekiedy zlecenia takie jak opracowanie graficzne prezentacji dla serii produktów (faktura k.21 a.r., wydruk z (...) k.159 a.s.).

Na przełomie maja i czerwca 2018 r. E. F. nawiązała współpracę z G. B. w zakresie wprowadzenia na polski rynek pieluch tureckiego producenta. G. B. wskazał, że odwołująca została mu polecona przez A. K. z uwagi na jej doświadczenie zawodowe, kontakty i wiedzę na rynku (...). W czasie współpracy z płatnikiem przed zawarciem umowy o pracę, E. F. kontaktowała się głównie z A. K., rzadziej z G. B. (wyjaśnienia G. B. k.103-107 a.r., wiadomości e-mail k.39-52 a.s.).

Na zlecenie spółki, odwołująca opracowała analizę rynku, pozyskała dane sprzedażowe, dokonała weryfikacji planogramów na półkach sklepowych, plan wejścia do sieci handlowych, a wyniki swojej pracy przedstawiła w formie prezentacji 20 września 2018 r. na spotkaniu z producentem. Spotkanie odbyło się w hotelu (...), brali w nim udział (poza odwołującą) G. B., A. K., M. C. oraz przedstawiciele producenta pieluch. Na spotkaniu G. B. przedstawił odwołującą jako dyrektora sprzedaży i marketingu spółki. Za tę pracę odwołującą wystawiła (...) Sp. z o.o. fakturę proforma na kwotę 18.450,00 zł brutto, która została opłacona ok. dwa miesiące później (faktura k.67, wyjaśnienia G. B. k.103-107 a.r., zeznania świadków A. K. k.163-167, M. C. k.215-217, zeznania odwołującej k.218-222 a.s.).

W dniu 2 listopada 2018 r. odwołująca zawarła z (...) Sp. z o.o. reprezentowaną przez G. B. umowę o pracę na czas określony do 2 listopada 2019 r. Odwołująca została zatrudniona na stanowisku (...) Manager, z wynagrodzeniem w wysokości 13.000,00 zł brutto miesięcznie, w pełnym wymiarze czasu pracy. Miejsce świadczenia pracy przez E. F. określono jako „praca zdalna – teren całego kraju”, normę czasu pracy określono dziennie jako 8 godzin, tygodniowo – 40 godzin. Wskazano, że informacje o porze nocnej i przyjętym sposobie potwierdzania przybycia i obecności w pracy oraz usprawiedliwiania nieobecności w pracy określa Regulamin Pracy firmy (umowa o pracę k.23 a.r.). Przed zawarciem umowy o pracę, płatnik nie skierował E. F. na badania lekarskie – odwołująca miała ważne badania na podobne stanowisko do sierpnia 2020 r. Zainteresowany wstępnie przeszkolił odwołującą z zakresu BHP (skierowanie na badania lekarskie i orzeczenia lekarskie k.109-123, karta szkolenia wstępnego BHP k.127 a.r.).

Do obowiązków odwołującej miało należeć: badanie rynku, kompleksowe przygotowanie analiz rynku, przygotowanie wstępnej prezentacji, a w późniejszym etapie wprowadzenie produktu na rynek polski i poza granicami kraju, kontakt z kontrahentami i pozyskiwanie nowych kontrahentów (wyjaśnienia G. B. przed organem rentowym k.103-105 a.r.).

Przed zatrudnieniem odwołującej (...) Sp. z o.o. nie zatrudniała żadnych pracowników. Nie zatrudniono również pracownika w celu zastępstwa odwołującej podczas jej nieobecności (wyjaśnienia G. B. k.103-107 a.r.). W 2017 r. (...) Sp. z o.o. poniosła stratę w wysokości 6.423,39 zł (deklaracje PIT za 2017 r. k.61-62 a.r.). Spółka ma zaległości wobec Urzędu Skarbowego (lista zaległości k.113 a.s.).

W dniu 11 listopada 2018 r. odwołująca przekazała G. B. plan swojej pracy na okres od 2.11.2018 r. do 31.12.2018 r., zgodnie z którym miała dokonywać oględzin sklepów w W. i okolicach, podjąć rozmowy z sieciami sklepów w zakresie sprzedaży pieluch. Był to plan ramowy, w rzeczywistości odwołująca czas i sposób wykonywania pracy ustalała samodzielnie, odwołująca nie podpisywała listy obecności, pracę wykonywała na prywatnym komputerze, posługiwała się adresem e-mail używanym do prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Odwołująca odwiedzała sklepy, spotykała się z przedstawicielami sieci K., C.

i T., planowała rozpocząć rozmowy z Drogerią Natura i R.. Do sklepów i na spotkania E. F. jeździła samochodem A. K.. G. B. nie wykonywał nadzoru nad pracą odwołującej, nie wydawał jej zaleceń ani poleceń. Istotne i bieżące kwestie, takie jak ustalenie cen pieluch, ustalenie kwoty na marketing, kanałów dystrybucji itp., a także sprawozdania z przebiegu rozmów z sieciami handlowymi odwołująca przedstawiała A. K., który nie był współnikiem ani pracownikiem spółki. Kontakt odwołującej z G. B. odbywał się mailowo lub za pośrednictwem A. K. (wydruki e-mail k.53-61, zeznania świadka A. K. k.163-167, zeznania odwołującej k.218-222 a.s.).

Około 3-4 miesiące po spotkaniu z producentem pieluch, tj. na przełomie grudnia 2018 r. i stycznia 2019 r. miało dojść do zapłaty przez płatnika na rzecz tureckiego producenta kwoty ok. 1 mln euro za towar. Spółka nie dokonała płatności, a G. B. zaczął unikać kontaktu z pośrednikiem firmy tureckiej – M. C.. Na przełomie lutego/marca 2019 r. G. B. zaczął unikać kontaktu również z E. F. i A. K.. Odwołująca i A. K. rozważali przejęcie realizacji umowy i samodzielne wprowadzenie pieluch na polski rynek, jednak nie doszło do tego z powodów finansowych i dodatkowo z powodu braku zgody G. B. – dysponował on umową z klauzulą wyłączności na sprzedaż pieluch w Polsce i zabronił E. F. kontaktowania się z sieciami sklepów we własnym imieniu (zeznania świadka A. K. k.163-167, M. C. k.215-217, zeznania odwołującej k.218-222 a.s.).

W dniu 5 grudnia 2018 r. odwołująca pokwitowała otrzymanie wynagrodzenia za listopad w kwocie 9.119,12 zł, 7 stycznia 2019 r. za grudzień w kwocie 9.131,12 zł, a 4 lutego 2019 r. za styczeń w kwocie 9.125,41 zł. E. F. otrzymywała wynagrodzenie w gotówce, z uwagi na zajęcie komornicze na rachunku bankowym (dowody wypłaty k.133-135 a.r.). W dniu 1 lutego 2019 r. G. B. przesłał odwołującej PIT-11, z którego wynika, że w 2018 r. jako pracownik spółki uzyskała przychód w wysokości 47.871,15 zł (e-mail k.69, PIT-11 k.71-73 a.r.).

W październiku 2018 r. odwołująca dowiedziała się, że jest w ciąży.

Od 13 grudnia 2018 r., a także w styczniu i lutym 2019 r. odwołująca korzystała ze zwolnienia lekarskiego w związku z ciążą. Do obsługi swojej działalności gospodarczej na czas zwolnienia lekarskiego odwołująca na podstawie umowy zlecenia zatrudniła siostrę N. D. (2). Odwołująca w dniu (...) urodziła córkę J. K. – ojcem dziecka jest A. K. (umowa zlecenie k.32, wydruki e-mail k.33-37, odpis skrócony aktu urodzenia k.103 karta ciąży k.161 a.s.).

Pismami z 21 lutego 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zawiadomił (...) Sp. z o.o.

o wszczęciu z urzędu postępowania wyjaśniającego w sprawie zgłoszenia odwołującej do ubezpieczeń społecznych na podstawie umowy o pracę

z 2 listopada 2018 r. W toku postępowania odwołująca i zainteresowany złożyli wyjaśnienia oraz dokumenty na potwierdzenie zatrudnienia i wykonywana pracy (zawiadomienia z 21.02.2019 r. k.3-9 a.r., wyjaśnienia odwołującej oraz zainteresowanego z załącznikami k.13-49, 63-73, 103-).

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 21 czerwca 2019 r. skarżoną decyzję nr (...) znak: (...) na podstawie której stwierdził, że E. F. jako pracownik u płatnika składek B. (...) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 2 listopada 2018 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, że umowa o pracę z 2 listopada 2018 r. była nieważna jako czynność pozorna w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. zw. z art. 300 k.p. Zdaniem organu rentowego zgłoszenie odwołującej do ubezpieczenia społecznego od 2 listopada 2018 r. miało charakter fikcyjny, bowiem ubezpieczona E. F. od 2 listopada 2018 r. nie wykonywała pracy w ramach stosunku pracy, ale w ramach prowadzonej działalności gospodarczej (decyzja ZUS z 21.06.2019 r. k.258-162 a.r.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o przedłożone do akt sprawy dowody z dokumentów, zeznań świadków i odwołującej. W zakresie, w jakim ustalono prezentowane wyżej okoliczności, Sąd uznał zebrany w sprawie materiał za spójny i wiarygodny.

Sąd nie dał wiary zeznaniom odwołującej E. F. co do zabiegania przez G. B. o zawarcie z nią umowy o pracę, nadzoru nad jej pracą, czasem i miejscem wykonywania obowiązków służbowych – słów odwołującej o zabieganiu przez G. B. o zawarcie umowy o pracę z odwołującą nie potwierdzają ani dowody z dokumentów zgromadzonych w postępowaniu przed Sądem ani przed organem rentowym. Zeznania odwołującej w zakresie nadzoru G. B. nad sposobem, miejscem i czasem pracy odwołującej, wydawania poleceń służbowych stoją w sprzeczności z wyjaśnieniami złożonymi przez G. B. w postępowaniu przed organem rentowym oraz zeznaniami świadka A. K., które Sąd ocenił w tym zakresie jako wiarygodne. Świadek w tamtym czasie pozostawał w bliskich relacjach z odwołującą, pożyczał jej samochód, był pośrednikiem między odwołującą a G. B., a w konsekwencji dysponował wiedzą o charakterze pracy odwołującej na rzecz spółki. Świadek opisał sposób pracy odwołującej na rzecz (...) Sp. z o.o., zeznając, że G. B. nie miał wpływu na pracę E. F.,

w całości polegał na jej doświadczeniu, kompetencji i nie ingerował w sposób ani czas pracy odwołującej. Świadek wskazał, że pośredniczył w kontaktach między wspólnikiem spółki a odwołującą, to z nim E. F. uzgadniała swoje bieżące i planowane działania. Zeznania świadka w tym zakresie znajdują potwierdzenie w przedłożonym przez odwołującą materiale dowodowym z dokumentów – maili, kierowanych przez odwołującą w przeważającej części do A. K..

Zeznania odwołującej były sprzeczne z zeznaniami świadka również w zakresie kontaktów G. B. z odwołującą – E. F. wskazywała, że spotykała się ze wspólnikiem spółki w kawiarni w Galerii (...), świadek zaś zeznał, że G. B. nie kontaktował się z odwołującą osobiście, a wyłącznie mailowo lub za jego pośrednictwem. W tym zakresie również zdaniem Sądu na uwzględnienie zasługiwało stanowisko świadka, bowiem odwołująca nie potwierdziła w żaden sposób swoich zeznań, w szczególności nie potwierdziła otrzymywania od G. B. poleceń czy dyspozycji co do jej obowiązków.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania świadka M. C., mając jednak na uwadze, że świadek nie dysponował wiedzą na temat zatrudnienia odwołującej u płatnika. Świadek potwierdził jedynie kompetencje odwołującej, o których wiedzę zaczerpnął ze spotkania, które miało miejsce 20 września 2018 r., czyli przed zatrudnieniem odwołującej w spółce. W późniejszym okresie świadek kontaktował się z E. F. i usiłował kontaktować z G. B., jednak kwestia organizacji pracy odwołującej pozostawała poza zakresem zainteresowań i poza wiedzą świadka.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się niezasadne.

Spór w niniejszej sprawie koncentrował się wokół kwestii podlegania przez E. F. ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę zawartej 2 listopada 2018 r. z (...) Sp. z o.o.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami.

Z mocy ww. ustawy, tj. w myśl art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1, pracownicy podlegają również ubezpieczeniu chorobowemu i wypadkowym. Objęcie ubezpieczeniem z tytułu zatrudnienia, zgodnie z art. 13 pkt 1 u.s.u.s., następuje od dnia nawiązania stosunku pracy do jego ustania. O tym jednak, czy dany stosunek prawny łączący dwa podmioty może być uznany za stosunek pracy, rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Stosownie do treści definicji zawartej w art. 2 k.p. pracownikiem jest osoba zatrudniona między innymi na podstawie umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Istotą tegoż stosunku jest – w świetle art. 22 § 1 k.p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 § 1 k.p.). W ujęciu art. 22 § 1 k.p. stosunek pracy to relacja prawna łącząca pracodawcę i pracownika, na której treść składają się wzajemne prawa i obowiązki. Zgodnie z treścią powołanego przepisu zasadniczym elementem konstrukcyjnym stosunku pracy jest zobowiązanie pracownika do wykonywania pracy pod kierownictwem pracodawcy w czasie i miejscu przez niego wyznaczonym za wynagrodzeniem. Swoistość stosunku pracy wyraża się w jego cechach, które odróżniają go od stosunków cywilnoprawnych, a także zwyczajowej, okazjonalnej pomocy członków najbliższej rodziny świadczonej na rzecz określonego przedsiębiorcy, w ramach których świadczona jest praca. Do tych właściwości stosunku pracy należą: dobrowolność zobowiązania, zarobkowy charakter stosunku pracy, osobisty charakter świadczenia pracy oraz podporządkowanie pracownika co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy, wyrażające się również w możliwości wydawania pracownikowi poleceń dotyczących pracy.

Z uwagi na wspomniany na wstępie skutek publicznoprawny, jaki wywołuje istnienie stosunku pracy w odniesieniu do systemu ubezpieczeń społecznych, wymaga podkreślenia, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych posiada kompetencję do badania istnienia danego tytułu ubezpieczenia. Zgodnie z art. 68 u.s.u.s. do zakresu działania Zakładu należy między innymi realizacja przepisów

o ubezpieczeniach społecznych poprzez stwierdzanie i ustalanie obowiązku ubezpieczeń społecznych. Ponadto na podstawie art. 86 ust. 2 u.s.u.s. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w ramach przeprowadzanych kontroli może między innymi ustalać zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego oraz prawidłowość

i rzetelność obliczania, potrącania i opłacania składek oraz innych składek i wpłat, do których pobierania obowiązany jest Zakład. Organ rentowy może więc badać fakt zawarcia umowy o pracę oraz jej ważność celem stwierdzenia objęcia pracownika ubezpieczeniami społecznymi; co za tym idzie, w przypadku negatywnej weryfikacji w powyższym zakresie, organ rentowy ma prawo stwierdzić, że dana osoba nie podlega ubezpieczeniom z danego tytułu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2005r., III UK 200/04; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 lipca 2018 r., III AUa 424/18; postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 stycznia 2013 r., III AUa 1039/12 oraz z dnia 25 września 2012 r., III AUa 398/12).

Wydając skarżoną decyzję Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał łączącą strony sporną umowa o pracę z 2 listopada 2018 r. za pozorną w rozumieniu

art. 83 § 1 k.c. Zgodnie z treścią tego przepisu nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru. Pozorność umowy wyraża się

w braku zamiaru wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Istotne znaczenie ma tu niezgodność między pierwotnym aktem woli, a jego uzewnętrznieniem. Wskazać należy, że o pozorności danej umowy decydują okoliczności wskazane w art. 83 § 1 k.c.,

które występować muszą w czasie składania przez strony oświadczeń woli. W doktrynie wyróżnia się dwie formy pozorności: pozornosc czystą, zwaną też bezwzględną lub absolutną, kiedy to strony, dokonując czynności prawnej, nie mają zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych oraz pozornosc kwalifikowaną, zwaną względną lub relatywną, kiedy strony zawierają czynność prawną pozorną (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2012 r., I UK 27/12, z dnia 12 lipca 2002r., V CKN 1547/00).

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, formułowany w oparciu o treść cytowanego art. 83 k.c., zgodnie z którym zamiar nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego, bez rzeczywistego wykonywania umowy o pracę, świadczy o fikcyjności zgłoszenia do pracowniczego ubezpieczenia społecznego. W sytuacji, w której stronom umowy o pracę przyświeca jedynie intencja włączenia do ubezpieczenia społecznego (i uzyskanie świadczeń płynących z tego ubezpieczenia) pod pozorem zatrudnienia, bez jego rzeczywistego wykonywania (art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.), zawarcie umowy o pracę nie może rodzić skutków prawnych i stanowić podstawy do uznania, że osoba, która zawarła taką umowę podlega ubezpieczeniu społecznemu pracowników (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 lutego 2014 r., III AUa 929/13). Jednocześnie a contrario do powyższego przyjmuje się, że nie można stwierdzić pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, w sytuacji, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca pracę tę przyjmował (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2011r., II UK 20/11; z dnia 19 października 2007 r., II UK 56/07; z dnia 5 października 2005 r., I UK 32/05).

Dla objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania pracy zasadnicze znaczenie ma bowiem nie to, czy umowa o pracę została zawarta i czy jest ważna (jako nienaruszająca przykładowo art. 83 § 1 k.c.), lecz tylko to, czy strony umowy pozostawały w stosunku pracy (art. 8 ust. 1 u.s.u.s.). O tym zaś, czy strony istotnie w takim stosunku pozostawały i stosunek ten stanowi tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy (essentialia negotii), a wynikających

z art. 22 § 1 k.p. Dla objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi wymagane jest zatem ustalenie, czy zatrudnienie miało charakter rzeczywisty

i polegało na wykonywaniu odpłatnej pracy określonego rodzaju, na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem.

W kontekście powyższego weryfikacja skarżonej decyzji w toku niniejszego postępowania sprowadzała się do rozważenia, czy między E. F. a (...) Sp. z o.o. doszło do powstania stosunku pracy, który był faktycznie realizowany w okresie objętym sporem, czy też, zgodnie z twierdzeniem organu rentowego wyrażonym w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, została zawarta jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych i w konsekwencji nie wywołała i nie wywołuje skutków w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Sąd Okręgowy zważył, że zgodnie z postanowieniami spornej umowy

z 2 listopada 2018 r., odwołująca E. F. miała zostać zatrudniona w (...) Sp. z o.o. na stanowisku (...) Manager w wymiarze pełnego etatu z wynagrodzeniem w wysokości 13.000,00 zł brutto miesięcznie. Ze stanowiska E. F. i oświadczenia G. B., złożonego przed organem rentowym wynika, że odwołująca miała zajmować się badaniem rynku, kompleksowym przygotowaniem analiz rynku, przygotowaniem wstępnej prezentacji, a w późniejszym etapie wprowadzeniem produktu na rynek polski i poza granicami kraju, kontaktem z kontrahentami i pozyskiwaniem nowych kontrahentów. Odwołująca nie miała pisemnego zakresu obowiązków. W ocenie Sądu odwołująca nie wykazała jednak, aby wszystkie powyższe czynności były przez nią faktycznie realizowane w ramach stosunku pracy – znaczną część wymienionych obowiązków odwołująca zrealizowała bowiem w okresie poprzedzającym spotkanie G. B. z przedstawicielami producenta pieluch, tj. do 20 września 2018 r. kiedy nie była związana ze spółką umową o pracę.

Przede wszystkim nie znajduje również potwierdzenia w materiale dowodowym, aby odwołująca w okresie po 2 listopada 2018 r. wykonywała stosunek pracy, tj. odpłatną pracę określonego rodzaju, na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem. O ile zostało wykazane, że E. F. otrzymała zapłatę za swoją pracę, to jednak nie wykazano, w jaki sposób czynności podejmowane w ramach stosunku pracy odróżniały się od podejmowanych przez odwołującą wcześniej, tj. przed 20 września 2018 r. Oczywiście zakres tych czynności jest inny, w początkowej fazie współpracy

odwołującej ze spółką jej zadania sprowadzały się do prowadzenia badań rynku, przeprowadzenia analizy tych badań i ich przedstawienia w formie prezentacji, jednak późniejsze działania odwołującej były kontynuacją tej współpracy.

Kluczową kwestią, na którą Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, był również brak cechy podporządkowania pracowniczego. Podporządkowanie pracownika uważane jest za jedyną cechę rzeczywiście odróżniającą stosunek pracy od innych prawnych stosunków świadczenia usług, przesądzającą o gospodarczym i społecznym charakterze zatrudnienia pracowniczego. Dla stwierdzenia, że cecha ta występuje w treści stosunku prawnego z reguły wskazuje się na takie elementy, jak: określony czas pracy i miejsce wykonywania czynności, podpisywanie listy obecności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy oraz obowiązek przestrzegania norm pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych, wykonywanie pracy zmianowej i stała dyspozycyjność, dokładne określenie miejsca i czasu realizacji powierzonego zadania oraz ich wykonywanie pod nadzorem kierownika. Wprawdzie w orzecznictwie wskazuje się, że z uwagi na ewolucję stosunków społeczno-gospodarczych i pracowniczych w praktyce często odchodzi się od klasycznego definiowania podporządkowania pracowniczego na rzecz tzw. podporządkowania autonomicznego, gdzie pracownik dysponuje znaczną swobodą przy realizowaniu powierzonych mu obowiązków, niemniej jednak jest taka forma podporządkowania wciąż stanowi element kierownictwa pracodawcy w stosunku pracy i jest z nim immanentnie związane (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2020 r., II UK 374/18). W realiach niniejszej sprawy zdaniem Sądu powyższy element

we współpracy między odwołującą a płatnikiem nie występował. Z zebranych

w sprawie dowodów z dokumentów i zeznań świadka A. K.,

nie wynika bowiem, by G. B. wydawał odwołującej jakiegokolwiek polecenia, sprawował nadzór nad prawidłowym i terminowym wykonywaniem przez nią obowiązków czy też w jakikolwiek inny sposób organizował jej pracę.

W szczególności należy wskazać, że dokumenty w postaci wydruków wiadomości e-mail wskazują na fakt, że w sprawach „służbowych” odwołująca kontaktowała się przede wszystkim z A. K., który ze spółką nie był związany żadną umową. Brak jest również (poza zeznaniami odwołującej) dowodów na kontrolowanie przez G. B. postępów w pracy odwołującej, ustosunkowania się przez niego do przesłanego przez odwołującą planu jej pracy na listopad i grudzień 2018 r.

Zdaniem Sądu nie zostało również wykazane, aby po stronie (...) Sp. z o.o. zaistniała potrzeba zatrudnienia odwołującej w ramach stosunku pracy – spółka przed zatrudnieniem E. F. nie zatrudniała pracowników, zaś po przejściu odwołującej na zwolnienie lekarskie, a następnie po wygaśnięciu umowy o pracę, jej dotychczasowe czynności miał wykonywać samodzielnie (...) spółki – (...). Znamienne w tym zakresie są informacje zawarte w wyjaśnieniach G. B. złożonych w toku postępowania przed organem rentowym – w odpowiedzi na żądanie organu do przedstawienia dowodów świadczących o wykonywaniu przez odwołującą pracy, G. B. nie przedłożył dowodów (ograniczył się do załączenia zaświadczeń medycznych E. F. od jej poprzednich pracodawców, cv odwołującej, umowy o pracę, zaświadczenia o szkoleniu wstępnym BHP), a jedynie oświadczył, że nawiązał współpracę z odwołującą na dwa miesiące przed zawarciem umowy o pracę i opisał czynności podjęte przez odwołującą przed 20 września 2018 r., nie odnosząc się do czynności podejmowanych przez odwołującą w ramach stosunku pracy. Sąd Okręgowy zważył, że nie wykazano, aby to G. B. w imieniu spółki zabiegał o zawarcie z odwołującą umowy o pracę, tym bardziej, że do zawarcia umowy doszło 2 listopada 2018 r., czyli w okresie, kiedy spółka miała dokonać pierwszej płatności za towar na rzecz producenta, do czego nie doszło. W tej sytuacji G. B. mógł być świadomy, że do realizacji umowy z producentem nie dojdzie, a w konsekwencji – zatrudnienie pracownika było niecelowe z punktu widzenia spółki.

W tych okolicznościach zdaniem Sądu Okręgowego dokonane w toku postępowania dowodowego ustalenia nie pozwalały na uznanie łączącego stosunku prawnego za realizowany w ramach stosunku pracy, tj. na zasadach określonych w art. 22 § 1 k.p. z uwagi na brak elementów podporządkowania pracowniczego. W ocenie Sądu praca odwołującej na rzecz płatnika była wykonywana w ramach działalności gospodarczej, a nie w ramach stosunku pracy, o czym świadczy swoboda regulowania przez odwołującą własnego czasu i miejsca pracy, brak kontroli służbowej ze strony spółki nad czasem i postępowaniem w pracy E. F., kontakt między odwołującą a wspólnikiem spółki przez niezwiązanego formalnie ze spółką pośrednika.

Z tych też względów, ostatecznie również Sąd Okręgowy podzielił stanowisko organu rentowego wyrażone w skarżonej decyzji w zakresie uznania spornej umowy o pracę z 2 listopada 2018 r. za umowę pozorną w myśl art. 83 § 1 k.c. Powyższe bowiem – na tle innych ustalonych w sprawie okoliczności, takich jak zawarcie przez strony umowy o pracę w trakcie ciąży odwołującej, brak gospodarczego uzasadnienia zawarcia umowy po stronie spółki, bliskie relacje odwołującej z A. K., który pośredniczył w jej kontaktach ze współnikiem spółki – pozwalało stwierdzić, że celem zawarcia powyższej umowy było nawiązanie i realizacja stosunku pracy na warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p., lecz jedynie zapewnienie odwołującej tytułu ubezpieczenia pracowniczego w związku ze zbliżającym się macierzyństwem. Wymaga oczywiście podkreślenia, że brak jest przepisów zakazujących czy też ograniczających w inny sposób możliwość zatrudniania osób bliskich oraz kobiet w ciąży. Należy też zaznaczyć, że zawarcie umowy o pracę w celu uzyskania tytułu do objęcia ubezpieczeniem społecznym oraz w celu zagwarantowania wypłaty świadczeń z tytułu choroby lub macierzyństwa samo w sobie nie stanowi jeszcze o nieważności takiej umowy jako pozornej, zmierzającej do obejścia przepisów czy też niezgodnej z zasadami współżycia społecznego. Niemniej jednak w orzecznictwie podkreśla się, że nie oznacza to akceptacji zachowań polegających na pozoracji istnienia tytułów objęcia ubezpieczeniem. W kontekście powyższego należy zwrócić uwagę na okoliczności bezsporne, takie jak fakt, że odwołująca w czasie zawierania umowy o pracę

lub w czasie niewiele wcześniej pozostawała w związku partnerskim z A. K., który mimo braku formalnego związku ze spółką, uczestniczył w pracach nad wprowadzeniem na polski rynek pieluch tureckiego producenta, współpracując z G. B., zaś przed podpisaniem spornej umowy powzięła wiadomość o tym, że jest w ciąży, a ojcem dziecka jest A. K.. Okoliczność, że w czasie zawierania umowy o pracę przez odwołującą z płatnikiem powstały już problemy z wypłacalnością spółki względem producenta pieluch świadczy o braku uzasadnienia gospodarczego po stronie spółki do zatrudnienia pracownika i może zostać uznana jako element czynności pozornej, polegającej na wytworzeniu fikcyjnego tytułu ubezpieczenia jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Reasumując, wobec powyższych ustaleń Sąd stwierdził, że stosunek prawny łączący (...) Sp. z o.o. na podstawie umowy o pracę z 1 października 2018 r. nie cechowały elementy stosunku pracy zgodnie z art. 22 § 1 k.p., a w konsekwencji podzielił wyrażone w kwestionowanej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych rozstrzygnięcie o pozorności tej umowy w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p., co przesądziło o braku zasadności odwołania. W związku z powyższym Sąd oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. zgodnie z pkt 1 sentencji wyroku.

W punkcie 2 sentencji wyroku Sąd Okręgowy rozstrzygnął o kosztach postępowania na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265) obciążając odwołującą E. F. – jako stronę przegrywającą postępowanie – kosztami zastępstwa procesowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W..

O wynagrodzeniu adw. N. D. (1) w punkcie 3 wyroku Sąd orzekł na podstawie § 1 ust. 1 i 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej

(Dz. U. z 2018 r. poz. 536) w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800). Zdaniem Sądu należało podwyższyć wynagrodzenie kuratora do 100% wysokości stawki adwokackiej, z uwagi na nakład pracy kuratora, w tym stawiennictwo na terminach rozprawy.

SSO Renata Gąsior

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć (...) odwołującej.